

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Θιβέτ, Αύγουστος 1913



Όλες οι Αγγλίδες κάνουν έρωτα σαν άντρες ή μόνο τούτη δω;

Αυτό αναρωτιόταν ο Μαξ φον Μπραντ, Γερμανός ορειβάτης, καθώς έδιωχνε απαλά τα μαλλιά που είχαν πέσει στο πρόσωπο της κοπέλας που ήταν ξαπλωμένη δίπλα του. Είχε πάει με πολλές γυναίκες. Μαλακές, εύπλαστες γυναίκες, που κολούσαν πάνω του απαιτώντας υποσχέσεις και γλύκες. Τούτη δω όμως δεν ήταν μαλακή – ούτε ο τρόπος που έκανε έρωτα ήταν γλυκός. Ήταν σκληρός και γρήγορος και χωρίς προκαταρκτικά. Κι όταν τελείωναν, όπως τώρα, του γύριζε την πλάτη, κουλουριαζόταν μόνη της και κοιμόταν.

«Υποθέτω πως δεν υπάρχει κάτι που να σε πείσει να μείνεις μαζί μου», της είπε.

«Όχι, Μαξ, δεν υπάρχει».

Εκείνος ξάπλωσε ανάσκελα κι αφουγκράστηκε την ανάσα της να γίνεται όλο και πιο αργή και βαθιά, καθώς την έπαιρνε ο ύπνος. Ο ίδιος δεν μπορούσε να κοιμηθεί. Ούτε ήθελε. Ήθελε να κάνει τη νύχτα να κρατήσει πιο πολύ. Να τη θυμάται για πάντα. Ήθελε να θυμάται το άγγιγμα αυτής της γυναίκας, τη μυρωδιά της. Τον ήχο του ανέμου. Το διαπεραστικό κρύο.

Της είχε πει πως την αγαπούσε. Βδομάδες πριν. Και το εν-

νοούσε. Για πρώτη φορά στη ζωή του το εννοούσε. Εκείνη είχε γελάσει. Κι ύστερα, βλέποντας πως τον είχε πληγώσει, τον φίλησε και κούνησε το κεφάλι αρνητικά.

Η νύχτα πέρασε γοργά. Πριν σηκωθεί ο ήλιος, σηκώθηκε η γυναίκα. Ντύθηκε και βγήκε αθόρυβα από τη σκηνή, αφήνοντας τον Μαξ να κοιτάζει μέσα στο σκοτάδι.

Ποτέ του δεν την έβρισκε δίπλα του σαν ξυπνούσε. Πάντοτε έφευγε από τη σκηνή ή τη σπηλιά ή οποιοδήποτε άλλο καταφύγιο είχαν βρει, όσο ήταν ακόμη σκοτεινά. Στην αρχή ο Μαξ έβγαινε και τη γύρευε. Και πάντα την έβρισκε κουρνιασμένη κάπου ψηλά, κάπου μοναχικά, ακίνητη, με το πρόσωπο στραμμένο στον αυγινό ουρανό και τα άστρα που ξεθώριαζαν.

«Τι κοιτάζεις;» τη ρωτούσε ακολουθώντας το βλέμμα της.

«Τον Ωρίωνα», του απαντούσε.

Σε μερικές ώρες θα την αποχαιρετούσε. Στον λίγο χρόνο που απόμεινε, ο Μαξ θα συλλογιζόταν τις πρώτες τους μέρες μαζί. Οι αναμνήσεις αυτές ήταν το μόνο που θα του έμενε από εκείνη.

Είχαν γνωριστεί τέσσερις μήνες πριν. Εκείνος ταξίδευε στην Ασία για πέντε μήνες. Διάσημος ορειβάτης, είχε αποφασίσει πως ήθελε να δει τα Ιμαλάια. Να δει αν θα μπορούσε να κατακτήσει το Έβερεστ. Την ψηλότερη κορφή του κόσμου. Να την κατακτήσει για τη Γερμανία. Για την πατρίδα. Ο κάιζερ ήθελε κατακτήσεις. Ας ικανοποιούνταν λοιπόν μ' ένα όμορφο βουνό της Ασίας παρά μ' έναν ελεεινό πόλεμο στην Ευρώπη. Ο Μαξ είχε φύγει από το Βερολίνο για την Ινδία, είχε διασχίσει αυτή τη χώρα οδεύοντας προς τα βόρεια, κι ύστερα είχε περάσει αθόρυβα στο Νεπάλ, χώρα κλειστή στους Δυτικούς.

Είχε καταφέρει να φτάσει στο Κατμαντού όταν τον ανακάλυψαν οι νεπαλέζικες αρχές και τον διέταξαν να φύγει. Υπο-

σχέθηκε πως θα συμμορφωθεί, αλλά χρειαζόταν βοήθεια, τους είπε. Ήθελε έναν οδηγό. Κάποιον που να τον περάσει από τις ψηλές κοιλάδες του Σόλου Κουμπού και να τον βγάλει στο Νάνγκπα Λα του Θιβέτ. Από κει ήθελε να πάει στη Λάσα, την Πόλη του Θεού, εκεί που έμενε ο δαλάι λάμα, για να πάρει άδεια ν' αναρριχηθεί στη βάση του Έβερεστ. Είχε ακούσει πως υπήρχε κάποιος που μπορούσε να τον βοηθήσει, μια γυναίκα, Δυτική κι αυτή. Ήξεραν τίποτε γι' αυτήν;

Οι αρχές του είπαν πως την ήξεραν, αλλά είχαν να τη δουν αρκετούς μήνες. Ο Μαξ τους χάρισε δώρα: ρουμπίνια και ζαφείρια που είχε αγοράσει στην Τζαϊπούρ, μαργαριτάρια, ένα μεγάλο σμαράγδι. Κι εκείνοι, σε αντάλλαγμα, του έδωσαν την άδεια να την περιμένει. Ένα μήνα.

Ο Μαξ είχε ακούσει γι' αυτή τη γυναίκα όταν έφτασε στη Βομβάη. Δυτικοί ορειβάτες που συνάντησε εκεί, του μίλησαν για μια Αγγλίδα που ζούσε στη σκιά των Ιμαλαΐων. Είχε ανέβει στο Κιλιμαντζάρο –στην κορυφή Μαουένσι– και, σ' ένα τρομερό ατύχημα στο Κίλι, είχε χάσει το ένα της πόδι. Κόντεψε να πεθάνει εκεί πέρα. Τώρα πάντως φωτογράφιζε και χαρτογραφούσε τα Ιμαλαία. Αναρριχόταν όσο μπορούσε μα στα δύσκολα δεν τα κατάφερνε. Ζούσε, λέει, με τους ντόπιους στα βουνά, ήταν δυνατή όπως αυτοί κι είχε κερδίσει το σεβασμό και τη συμπάθειά τους. Κι έκανε κάτι που δεν κατάφερνε σχεδόν κανένας Ευρωπαίος: περνούσε ξανά και ξανά τα σύνορα και δεχόταν τη φιλοξενία Θιβετιανών και Νεπαλέζων.

Πώς θα την έβρισκε όμως; Διαδίδονταν ένα σωρό φήμες. Κάποιοι έλεγαν πως είχε πάει στην Κίνα και την Ινδία, αλλά τώρα βρισκόταν στο Θιβέτ. Όχι, έλεγαν άλλοι, στην Μπούρμα είναι. Όχι, στο Αφγανιστάν. Έκανε τοπογραφικά για λογαριασμό των Εγγλέζων. Κατασκοπία για λογαριασμό των Γάλλων. Είχε σκοτωθεί σε μια κατολίσθηση. Είχε γίνει ένα με τους ιθαγενείς. Είχε παντρευτεί Νεπαλέζο. Εμπορευόταν άλογα. Γιακ. Χρυσό. Κι όσο προχωρούσε προς τα βορειοανατολικά διασχι-

ζοντας την Ινδία, τόσο πιο πολλά άκουγε. Και στην Άγκρα. Και στην Κανπούρ. Μέχρι που τελικά τη βρήκε. Στο Κατμαντού. Δηλαδή βρήκε ένα καλύβι που χρησιμοποιούσε η Αγγλίδα.

«Είναι στα βουνά», του είπε ένας χωρικός. «Θα έρθει».

«Πότε;»

«Σύντομα. Σύντομα».

Πέρασαν μέρες, Βδομάδες. Έκλεισε μήνας. Οι Νεπαλέζοι είχαν αρχίσει ν' αδημονούν. Ήθελαν να φύγει. Ο Μαξ ρωτούσε ξανά και ξανά τους χωρικούς πότε θα ερχόταν η γυναίκα, κι εκείνοι του απαντούσαν συνέχεια «σύντομα». Κι αυτός άρχισε να πιστεύει ότι ήταν κόλπο του χωρικού που τον φιλοξενούσε για να του αποσπά χρήματα.

Και τότε εμφανίστηκε εκείνη. Στην αρχή την πέρασε για Νεπαλέζα. Φορούσε λουλακί παντελόνι και σακάκι από προβιά. Στο γωνιώδες πρόσωπό της τα πράσινα μάτια της φάνταζαν ξύπνια και μεγάλα. Τον ζύγισαν κάτω από το γείσο του γούνινου σκούφου της. Τirkουάζ χάντρες κρέμονταν από το λαιμό και τ' αυτιά της. Τα μαλλιά της τα είχε πλεγμένα σε μια μακριά κοτσίδα στολισμένη με κομμάτια ασήμι και γυαλί, όπως έκαναν οι ντόπιες. Το πρόσωπό της είχε γίνει μπρούντζινο από τον ήλιο των Ιμαλαϊών. Το κορμί της ήταν νευρώδες και δυνατό. Περπατούσε κουτσαίνοντας. Αργότερα, ο Μαξ ανακάλυψε ότι το ένα της πόδι ήταν ψεύτικο, φτιαγμένο από κόκαλο γιακ. Της το είχε φτιάξει ένας χωρικός.

«*Ναμαστέ*», του είπε γέρνοντας ελαφρά το κεφάλι, όταν έμαθε τι ήθελε.

«*Ναμαστέ*». Ο νεπαλέζικος χαιρετισμός που σήμαινε «το φως μέσα μου αναγνωρίζει το φως μέσα σου».

Ο Μαξ της είπε ότι ήθελε να την προσλάβει για να τον οδηγήσει στο Θιβέτ. Του απάντησε πως μόλις είχε γυρίσει από το Σιγκάτσε και ήταν κουρασμένη. Θα κοιμόταν πρώτα, ύστερα θα έτρωγε κι έπειτα θα κάθονταν να το συζητήσουν.

Την επομένη του ετοίμασε ένα γεύμα ρύζι με κάρι και αρνί,

που το συνόδευε δυνατό μαύρο τσάι. Ο Μαξ κάθισε δίπλα της, πάνω στο χαλί που είχε στρωμένο στην καλύβα της, κι έπιασαν την κουβέντα καπνίζοντας συντροφικά μια πίπα όπιο. Διώχνει τον πόνο, του είπε. Ο Μαξ νόμισε ότι αναφερόταν στο κομμένο πόδι της, αλλά αργότερα συνειδητοποίησε ότι ο πόνος για τον οποίο μιλούσε ήταν κάτι πολύ βαθύτερο – και το όπιο που κάπνιζε τη βοηθούσε ελάχιστα να τον πνίξει. Η θλίψη την τύλιγε σαν μακρύς μαύρος μανδύας.

Τον κατέπληξε το βάθος και το εύρος των γνώσεων που είχε για τα Ιμαλάια. Είχε μετρήσει, χαρτογραφήσει και φωτογραφίσει περισσότερα τμήματα της οροσειράς από κάθε Δυτικό. Έβγαζε τα έξοδά της κάνοντας τον οδηγό και δημοσιεύοντας άρθρα για την τοπογραφία των βουνών για λογαριασμό της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας της Αγγλίας. Η Εταιρεία θα κυκλοφορούσε σύντομα κι ένα λεύκωμα με τις φωτογραφίες της από τα Ιμαλάια. Ο Μαξ είχε δει μερικές και ήταν εκπληκτικές. Συνελάμβαναν το άγριο μεγαλείο των βουνών, την ομορφιά και την παγερή αδιαφορία τους για τον άνθρωπο μ' ένα μοναδικό τρόπο. Η ίδια δεν πήγαινε ποτέ στη ΒΓΕ, δεν ήθελε να φύγει από τα αγαπημένα της βουνά. Έστειλε απλώς τη δουλειά της και την παρουσίαζε στην Εταιρεία ο πρόεδρος της, ο σερ Κλέμεντς Μάρκαμ.

Ο Μαξ είχε αναφωνήσει με θαυμασμό κοιτάζοντας τις φωτογραφίες και την ακρίβεια των χαρτών της. Η γυναίκα ήταν πιο νέα απ' αυτόν –είκοσι εννιά χρόνων μόλις– κι όμως είχε καταφέρει πάρα πολλά. Εκείνη αδιαφόρησε για τους επαίνους του, λέγοντας ότι έπρεπε να γίνουν πάρα πολλά ακόμη, αλλά ότι δεν μπορούσε να τα κάνει εξαιτίας του ποδιού της.

«Μα και γι' αυτά που έχεις κάνει, χρειάστηκε να σκαρφαλώσεις στα βουνά», είπε.

«Όχι και τόσο ψηλά όμως. Κι όχι σε δύσκολα σημεία. Όχι σε παγετώνες, ούτε σε γκρεμούς και χαράδρες», του απάντησε.

«Μα όλα είναι δύσκολα εκεί πάνω. Πώς τα κατάφερες;» τη

ρώτησε. «Πώς μπορείς έστω ν' αναρριχηθείς; Χωρίς και... και τα δύο σου πόδια, θέλω να πω».

«Το κάνω με την ψυχή μου», του απάντησε. «Εσύ;»

Όταν της απέδειξε ότι έτσι έκανε κι αυτός, ότι ανέβαινε στα βουνά αντιμετωπίζοντάς τα με αγάπη, δέος και σεβασμό, η γυναίκα συμφώνησε να τον πάει στη Λάσα. Έφυγαν απ' το Κατμαντού με δυο γιακ φορτωμένα προμήθειες και μια σκηνή, και οδοιπόρησαν μέσα από ορεινά χωριά, κοιλάδες και περάσματα που μόνο εκείνη και μερικοί σέρπα γνώριζαν. Η διαδρομή ήταν δύσκολη, εξαντλητική και εκπληκτικά όμορφη. Έκανε τρομερό κρύο. Κοιμόνταν στη σκηνή, σκεπασμένοι με προβιές, κολλημένοι ο ένας με τον άλλο για να ζεσταθούν. Την τρίτη νύχτα ο Μαξ της είπε πως την αγαπάει. Η γυναίκα έβαλε τα γέλια κι εκείνος γύρισε αλλού αναστατωμένος. Το εννοούσε αυτό που είχε πει κι η περηφάνια του είχε πληγωθεί βαθιά από την απόρριψή της.

«Συγγνώμη», του είπε κι ακούμπησε το χέρι της στην πλάτη του. «Λυπάμαι, αλλά δεν μπορώ...»

Τη ρώτησε αν υπήρχε κάποιος άλλος και του είπε «ναι». Ο Μαξ την πήρε στην αγκαλιά του. Για παρηγοριά, για ζεστασιά, για απόλαυση, μα όχι για έρωτα. Πρώτη φορά στη ζωή του ένιωθε την καρδιά του να ραγίζει.

Υστερα από τρεις βδομάδες έφτασαν σ' ένα θλιβερό θιβετιανό χωριό στη βάση του Έβερεστ, το Ρονγκμπούκ, όπου ζούσε. Κάθισαν και περίμεναν τη γυναίκα, που ήταν γνωστή και είχε καλές διασυνδέσεις εκεί, να χρησιμοποιήσει την επιρροή της για να του βγάλει χαρτιά από τους Θιβετιανούς αξιωματούχους που θα του επέτρεπαν να μπει στη Λάσα. Έμεναν στο σπίτι της, ένα μικρό πέτρινο, ασβεστωμένο οικοδόμημα μ' ένα μικρό παράσπιτο όπου η γυναίκα έβαζε τα ζώα της.

Όση ώρα περίμεναν, εκείνη έβγαζε φωτογραφίες. Μια φορά ο Μαξ την είδε να προσπαθεί ν' αναρριχηθεί κάπου. Εκείνη νόμιζε ότι δεν την έβλεπε και δοκίμασε να σκαρφαλώσει σε

έναν παγετώνα με τη φωτογραφική μηχανή κρεμασμένη στην πλάτη. Δεν τα κατάφερε κι άσχημα, κι ας είχε μονάχα ένα πόδι. Ξαφνικά όμως στάθηκε ακίνητη σαν άγαλμα κι απόμεινε έτσι για δέκα ολόκληρα λεπτά. Την είδε ότι πάλευε με τον εαυτό της. «Ανάθεμά σε!» ούρλιαξε ξαφνικά. «Ανάθεμά σε! Ανάθεμά σε!» φώναζε μέχρι που ο Μαξ φοβήθηκε ότι οι φωνές της θα προκαλούσαν καμιά χιονοστιβάδα. Ποιον να έβριζε τάχα; Το βουνό; Τον εαυτό της; Ποιον;

Επιτέλους ήρθαν τα χαρτιά του. Την επομένη, μαζί με τη γυναίκα έφυγαν από το Ρονγκμπούκ με πέντε γιακ και μία σκηνή. Την προηγούμενη είχαν φτάσει στα περίχωρα της Λάσα. Ήταν η τελευταία μέρα που θα περνούσαν μαζί κι η χθεσινή νύχτα η τελευταία. Σε λίγες ώρες ο Μαξ θα ξεκινούσε μόνος του για την ιερή πόλη. Σχεδίαζε να μείνει μερικούς μήνες εκεί για να μελετήσει και να φωτογραφίσει τη Λάσα και τους κατοίκους της, ενώ προσπαθούσε να γίνει δεκτός από τον δαλί λάμα. Το ήξερε ότι ήταν λιγοστές οι πιθανότητες για κάτι τέτοιο. Ο δαλί λάμα έδειχνε ν' ανέχεται μόνο έναν Δυτικό: τούτη δω τη γυναίκα. Έλεγαν μάλιστα ότι πού και πού καθόταν κι έπινε μαζί της, τραγουδούσαν θιβετιανά τραγούδια και διηγούνταν ο ένας στον άλλο πρόστυχες ιστορίες. Τούτη τη φορά όμως εκείνη δε θα έμπαινε στη Λάσα. Ήθελε να επιστρέψει στο Ρονγκμπούκ.

Καθώς χάραζε η γκριζα αυγή, ο Μαξ αναρωτιόταν αν θα την ξανάβλεπε. Σηκώθηκε και ντύθηκε στα γρήγορα, έβαλε μερικά πράγματα στο σακίδιό του, κούμπωσε το σακάκι του και βγήκε από τη σκηνή. Τέσσερα γιακ, δώρο για το διοικητή της Λάσα, χτυπούσαν τα πόδια τους στο χώμα και ρουθούνιζαν με την ανάσα τους να σχηματίζει λευκά συννεφάκια. Η γυναίκα δε φαινόταν πουθενά. Ο Μαξ κοίταξε ολόγυρα και τελικά την είδε καθισμένη στην προεξοχή ενός μεγάλου βράχου. Η σιλουέτα της διαγραφόταν στον αυγινό ουρανό. Καθόταν ακίνητη, μόνη, σφίγγοντας το γόνατό της στο στήθος, με το πρόσωπο

υψωμένο στ' αστέρια που έσβηναν. Ο Μαξ θα έφευγε τώρα. Με την αυγή. Με την εικόνα της χαραγμένη για πάντα στο μυαλό του.

«*Ναμαστέ*, Γουίλα Όλντεν», ψιθύρισε φέρνοντας τις ενωμένες παλάμες του στο μέτωπό του. «*Ναμαστέ*».